

ŚWIATOWIT

ROCZNIK

POŚWIĘCONY ARCHEOLOGII PRZEDDZIEJOWEJ

I BADANIOM

pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej

WYDAWANY STARANIEM

ERAZMA MAJEWSKIEGO.

Tom I. — 1899.

(57 ilustracyi w tekście i XI tablic).

WARSZAWA.

Skład Główny w Księgarni E. Wendego i S-ki, Krak.-Przedmieście № 9.

—
1899.

ŚWIATOWIT

ANNUAL OF THE INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY
OF THE UNIVERSITY OF WARSAW

VOL. XIII–XIV (LIV–LV)
(2015–2016)

FASCICLE A/B

PREHISTORICAL AND MEDIEVAL
ARCHAEOLOGY.
ARCHAEOLOGY OF POLAND

MEDITERRANEAN
AND NON-EUROPEAN
ARCHAEOLOGY

WARSAW 2018

ŚWIATOWIT

ROCZNIK INSTYTUTU ARCHEOLOGII
UNIwersytetu Warszawskiego

TOM XIII–XIV (LIV–LV)
(2015–2016)

FASCYKUŁ A/B

ARCHEOLOGIA PRADZIEJOWA
I ŚREDNIOWIECZNA.
ARCHEOLOGIA POLSKI

ARCHEOLOGIA
ŚRÓDZIEMNOMORSKA
I POZAEUROPEJSKA

WARSZAWA 2018

Redaktor naczelny Wydawnictw Instytutu Archeologii UW: Krzysztof Jakubiak

ŚWIATOWIT

ROCZNIK INSTYTUTU ARCHEOLOGII UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

Redaktorzy: Dariusz Błaszczyk (d.blaszczyk@uw.edu.pl),
Jerzy Żelazowski (j.r.zelazowski@uw.edu.pl)

Rada redakcyjna:

Włodzimierz Godlewski (Przewodniczący)
Elżbieta Jastrzębowska
Joanna Kalaga
Wojciech Nowakowski
Tadeusz Sarnowski
Tomasz Scholl
Karol Szymczak

Recenzenci tomu:

Zdzisław Bełka, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Joanna Kalaga, Uniwersytet Warszawski
Piotr Kittel, Uniwersytet Łódzki
Henryk Kobryń, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Jerzy Libera, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Andrzej Michałowski, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Michał Pawleta, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Jan Schuster, Uniwersytet Łódzki

All rights reserved
© 2018 Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego

ISSN 0082-044X

Projekt okładki, opracowanie graficzne i skład: Jan Żabko-Potopowicz
Druk:

Adres redakcji: Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego,
Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

Spis treści

Contents

Fascykuł A/B

ARCHEOLOGIA PRADZIEJOWA I ŚREDNIOWIECZNA. ARCHEOLOGIA POLSKI
ARCHEOLOGIA ŚRÓDZIEMNOMORSKA I POZAEUROPEJSKA

Fascicle A/B

PREHISTORICAL AND MEDIEVAL ARCHAEOLOGY. ARCHAEOLOGY OF POLAND
MEDITERRANEAN AND NON-EUROPEAN ARCHAEOLOGY

OD REDAKCJI.....	9
------------------	---

Studia i materiały

Katarzyna Januszek, Katarzyna Pyżewicz

KRZEMIENNE NARZĘDZIA SZLIFOWANE Z PÓŹNEGO NEOLITU – MIĘDZY FORMĄ A FUNKCJĄ	13
Late Neolithic polished flint tools – between form and function	27

Sylvia Domaradzka, Bartosz Józwiak, Michał Przeździecki

MATERIAŁY Z EPOKI KAMIENIA I WCZESNEJ EPOKI BRĄZU ZE STANOWISKA 2 W WOŹNEJWSI, GM. RAJGRÓD, WOJ. PODLASKIE Z BADAŃ W LATACH 2015–2016	29
Stone Age and Early Bronze Age archaeological material from the site 2 in Woźnawieś, Rajgród commune, Podlaskie voivodship, from the excavations in 2015 and 2016	46

Agata Trzop-Szczypiorska, Radosław Karasiewicz-Szczypiorski

DOMY ZE STANOWISK KULTURY PRZEWORSKIEJ NA MAZOWSZU. KILKA PRZYKŁADÓW Z NIEPUBLIKOWANYCH BADAŃ.....	47
Houses from sites of the Przeworsk Culture in Masovia. A few examples from unpublished research	70

Agata Chilińska-Früboes, Bartosz Kontny

PO JANTAR! RZYMSKI TROP W DALEKIM KRAJU ALBO RAZ JESZCZE O ZNALEZISKACH Z DAWNEGO <i>ILISCHKEN</i>	73
Go for amber! Roman trace in a distant land or once more about old finds from former <i>Ilischken</i>	105

Dominik Chudzik

WYBRANE ASPEKTY WCZESNOŚREDNIOWIECZNEGO OSADNICTWA RÓWNINY ŁUKOWSKIEJ I WYSOCZYNY SIEDLECKIEJ	107
Selected Aspects of Early Medieval Settlement in the Łuków Plain and the Siedlce Upland	131

Dariusz Błaszczuk

POCHODZENIE I DIETA MĘŻCZYZNY POCHOWANEGO W GROBIE D162 Z CMENTARZYSKA W BODZI W ŚWIEŹLE BADAŃ IZOTOPOWYCH.....	133
The provenance and diet of a man buried in the grave D162 from the cemetery in Bodzia in the light of isotopic analyses	155

Joanna Piątkowska-Malecka

ZWIERZĘCE SZCZĄTKI KOSTNE Z TERENU ŚREDNIOWIECZNEJ OSADY W SURAZU, STAN. 7/125, GM. <i>LOCO</i> , POW. BIAŁOSTOCKI, WOJ. PODLASKIE	159
Animal skeletal remains from the medieval settlement in Suraz, site 7/125, Suraz commune, Białystok district, Podlaskie voivodship	174

Marta Osypińska, Joanna Piątkowska-Malecka

ZWIERZĘTA W ZAGRODACH NA TERENIE OSADY LUDNOŚCI KULTURY CERAMIKI WSTĘGOWEJ RYTEJ W LUDWINOWIE (STAN. 7, AUT. 112), GMINA I POWIAT WŁOCŁAWEK	175
Homestead Animals in Linear Pottery Culture Settlement in Ludwinów (Site 7, Aut 112), Włocławek Commune and District	193

Sławomir Wadył, Marek Krąpiec

DENDROCHRONOLOGIA O DATOWANIU WCZESNOŚREDNIOWIECZNEGO GRODZISKA W WĘGIELSZTYNIE, GM. WĘGORZEWO	195
Dendrochronology on the dating of an early medieval settlement in Węgielsztyn, Węgorzewo commune	203

Agnieszka Olech

SYSTEM OCHRONY I PRZECHOWYWANIA ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH NA SŁOWACJI.....	205
System for Protection and Storage of Archaeological Collections in Slovakia.....	212

Kronika wykopalisk

Michał Przeździecki, Elżbieta Ciepielewska

RYDNO – STANOWISKO NOWY MŁYN, WYKOP I/2015, WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE. BADANIA W ROKU 2015	215
Rydno – Site: Nowy Młyn, Cut I/2015, Świętokrzyskie voivodship. The excavations in 2015	218

Paweł Szymański

CZERWONY DWÓR, STAN. XXI, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE. BADANIA W ROKU 2015	221
Czerwony Dwór, site XXI, Warmińsko-Mazurskie voivodship. The excavations in 2015.....	226

Artur Brzóska, Piotr Prejs

BADANIA NIEINWAZYJNE DNA WISŁY NA ODCINKU MOSTU ŚWIĘTOKRZYSKIEGO DO MOSTU GDAŃSKIEGO, WARSZAWA, WOJ. MAZOWIECKIE, BADANIA W LATACH 2015–2016	227
Non-invasive Survey of the Bottom of the Vistula River Between the Świętokrzyski Bridge and the Gdański Bridge, Warsaw, Mazowieckie Voivodship, in the Years 2015 and 2016	230

Ewa Marczak-Łukasiewicz

TRUSZKI-ZALESIE, STANOWISKO 1 „OKOP” I STANOWISKO 3 „SIEDLIŚKO”, WOJ. PODLASKIE. BADANIA WYKOPALISKOWE W LATACH 2013, 2015 I 2016	231
Trzuski-Zalesie, Site 1 (‘Okop’) and Site 3 (‘Siedlisko’), Podlaskie voivodship. Excavations in 2013, 2015, and 2016.....	233

Magdalena Natuniewicz-Sekuła

WEKLICE, STAN. 7, POW. ELBLĄSKI, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE. BADANIA W LATACH 2015–2016	235
Weklice, Site 7, Elbląg district, Warmińsko-Mazurskie voivodship. The excavations in 2015–2016	240

Michał Starski

PUCK, UL. 1 MAJA 3, DZ. 168, BADANIA W LATACH 2014–2015	241
Puck, 1 Maja Street no. 3, Plot 168. The excavations in 2014 and 2015	248

Michał Starski

SKARSZEWY – RYNEK, GM. SKARSZEWY, WOJ. POMORSKIE, BADANIA W 2015 ROKU	249
Skarszewy – the market square, Skarszewy commune, Pomorskie voivodship. The excavations in 2015	258

Sławomir Wadył

PASYM, ST. 1, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE. BADANIA W ROKU 2016	259
Pasym, site 1, Warmińsko-Mazurskie voivodship. The excavations in 2016	265

Sławomir Wadył, Jerzy Łapo

PERŁY, ST. 1, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE. BADANIA W ROKU 2016	267
Perły, site 1, Warmińsko-Mazurskie voivodship. The excavations in 2016	270

Witold Gumiński

STANOWISKO TORFOWE ŁOWCÓW-ZBIERACZY Z EPOKI KAMIENIA. SZCZEPANKI, STAN. 8, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE. BADANIA W ROKU 2016	271
Szczepanki, site 8, Warmian-Masurian voivodship – a Stone Age peat-bog site of hunter-gatherers. The excavations in 2016	278

Bartosz Kontny, Artur Brzóska, Anna Bucholc, Bartłomiej Kujda, Piotr Prejs

Z POWIETRZA, LĄDU I WODY. WSZECHSTRONNA WERYFIKACJA OSIEDLI NAWODNYCH MIKROREGIONU JEZIOR ORZYSZ I WYLEWY. BADANIA W ROKU 2016	279
From the air, land and water. A comprehensive verification of lake settlements of the microregion of the Orzysz and Wylewy lakes. The expedition in 2016.....	288

Andrzej Szela

BRUDNICE, ST. V, POW. ŻUROMIŃSKI. BADANIA WYKOPALISKOWE W SEZONIE 2015	289
Brudnice, site V, Żuromin district. The excavations in 2015	293

Andrzej Szela

BRUDNICE, ST. V, POW. ŻUROMIŃSKI. BADANIA WYKOPALISKOWE W SEZONIE 2016	295
Brudnice, site V, Żuromin district. The excavations in 2016	298

Roksana Chowaniec

PALAZZO ACREIDE, SICILY, ITALY. EXCAVATIONS IN 2015	299
Palazzolo Acreide, Sycylia, Włochy. Wykopaliska w 2015 r.	305

Rosa Lanteri, Marta Fituła

ANCIENT SETTLEMENTS IN THE TERRITORY OF NOTO (SYRACUSE PROVINCE): NEW DATA FROM THE GIOI AND NIURA DISTRICTS	307
Insedimenti Antichi nel Territorio di Noto (Provincia di Siracusa). Nuovi Dati Dalle Contrade "Gioi" e "Niura".	316
Ślady osadnictwa starożytnego terytorium Noto (prowincja Syrakuzy). Nowe znaleziska z „Contrada Gioi” i „Niura”	319

**Tadeusz Sarnowski, Agnieszka Tomas, Tomasz Dziurdzik,
Ludmiła A. Kovalevskaya, Emil Jęczmienowski, Piotr Zakrzewski**

NOVAE 2015. LEGIONARY DEFENCES AND EXTRAMURAL SETTLEMENT	321
Prace wykopaliskowe w Novae w 2015 r. Twierdzy legionowa i osiedle przyobozowe.	327

Martin Lemke

FIELDWORK AT NOVAE 2015	329
Wykopaliska w Novae w 2015 r.	335

Martin Lemke

FIELDWORK AT NOVAE 2016	337
Wykopaliska w Novae w 2016 r.	342

Martin Lemke

FIELDWORK AT RISAN 2015	343
Wykopaliska w Risan w 2015 r.	348

Martin Lemke

FIELDWORK AT RISAN 2016	349
Wykopaliska w Risan w 2016 r.	354

Tomasz Dziurdzik

LJUBŠKI ARCHAEOLOGICAL PROJECT: A ROMAN AND LATE ANTIQUE SETTLEMENT IN WESTERN HERZEGOVINA, 2015	355
Projekt archeologiczny Ljubuški (Ljubuški Archaeological Project) – osadnictwo okresu rzymskiego i późnoantycznego w zachodniej Hercegowinie, 2015 r.	363

Marcin Matera, Paweł Lech, Elżbieta Sroczyńska

TANAIS, RUSSIA. EXCAVATIONS IN THE 2015 SEASON	365
Tanais, Rosja. Wykopaliska w sezonie 2015	371

Marcin Matera, Paweł Lech, Elżbieta Sroczyńska

TANAIS, RUSSIA. EXCAVATIONS IN THE 2016 SEASON	373
Tanais, Rosja. Wykopaliska w sezonie 2016	380

Dmytro Nykonenko, Marcin Matera, Miron Bogacki, Wiesław Małkowski, Paweł Lech

KONSULOVSKOE HILLFORT, UKRAINE. NON-INVASIVE SURVEY IN 2015 SEASON	381
Grodzisko Konsułowskoje, Ukraina. Badania nieinwazyjne w sezonie 2015	388

Dmytro Nykonenko, Marcin Matera, Nadieżda Gawryluk, Paweł Lech

KONSULOVSKOE HILLFORT, UKRAINE. 2016 SEASON	389
Grodzisko Konsułowskoje, Ukraina. Badania w sezonie 2016	392

Barbara Kaim, Nazarij Buławka

THE SIXTH SEASON OF EXCAVATIONS AT GURUKLY DEPE, SOUTHERN TURKMENISTAN (2015)	393
Szósty sezon wykopalisk na stanowisku Gurukly Depe w południowym Turkmenistanie (2015)	388

Włodzimierz Godlewski

NAQLUN, EGYPT. EXCAVATIONS IN 2015	399
Naqlun, Egipt. Wykopaliska w 2015 r.	402

Dorota Dzierzbicka, Włodzimierz Godlewski

DONGOLA, SUDAN – SEASON 2015–2016	403
Dongola, Sudan – Sezon 2015–2016	412

Joanna Kalaga

RECENZJA: DARIUSZ BŁASZCZYK, DĄBRÓWKA STĘPNIOWSKA (RED.), *POCHÓWKI
W GROBACH KOMOROWYCH NA ZIEMIACH POLSKICH W OKRESIE WCZESNEGO
ŚREDNIOWIECZA*, ŚWIATOWIT, SUPPLEMENT SERIES P: PREHISTORY AND MIDDLE AGES,
VOL. XVIII, WARSZAWA 2016, 175 STRON, 93 ILUSTRACJE, 3 TABELE 415

MARTIN LEMKE

FIELDWORK AT RISAN 2016

During the 2016 campaign in Risan (Montenegro),¹ investigation of the Carine VIII area was continued. Carine is a former village and currently a quarter of Risan located on the northern bank of the Spila River (cf. KOWAL 2013; LEMKE 2014). The area was first briefly excavated in 1968 (Carine I–V) (LEMKE forthcoming) and 1988 (KOVAČEVIĆ 1997; UJES, KOVAČEVIĆ 1992), then systematically in 2001–2004 and 2014 (Carine VI) (DYCZEK ET AL. 2004; 2007), 2004–2013 (Carine VII) (DYCZEK ET AL. 2014), and since 2015 (Carine VIII). Carine VIII, located directly where the slopes of the once fortified Gradina hill (LEMKE 2014: 68–74) begin, was first investigated in 2015 (LEMKE in this volume; LEMKE 2017) (Fig. 1, 2).

The excavation area measured 101 m², with its eastern edge directly parallel to the western edge of the 2015 trench. Just like in the adjoining trench the year before, the upper layers contained huge amounts of antique pottery directly beneath the surface, but these were a deposit

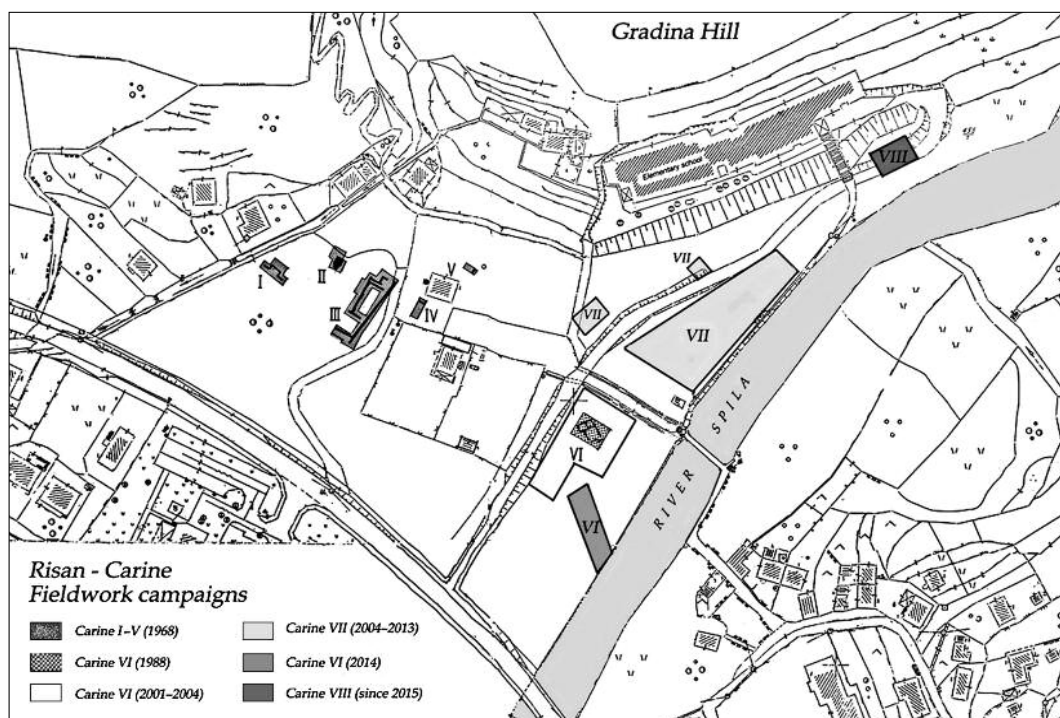

Fig. 1. Risan, Carine: excavations in 1968–2016, overview (compiled by M. Lemke).

Ryc. 1. Stanowisko Carine w Risan, wykopaliska 1968–2016 (oprac. M. Lemke).

¹ Carried out by the Antiquity of Southeastern Europe Research Center, University of Warsaw. Our work has been kindly support-

ed by the NCN, decision no. DEC 2014/14/M/HS3/00741.

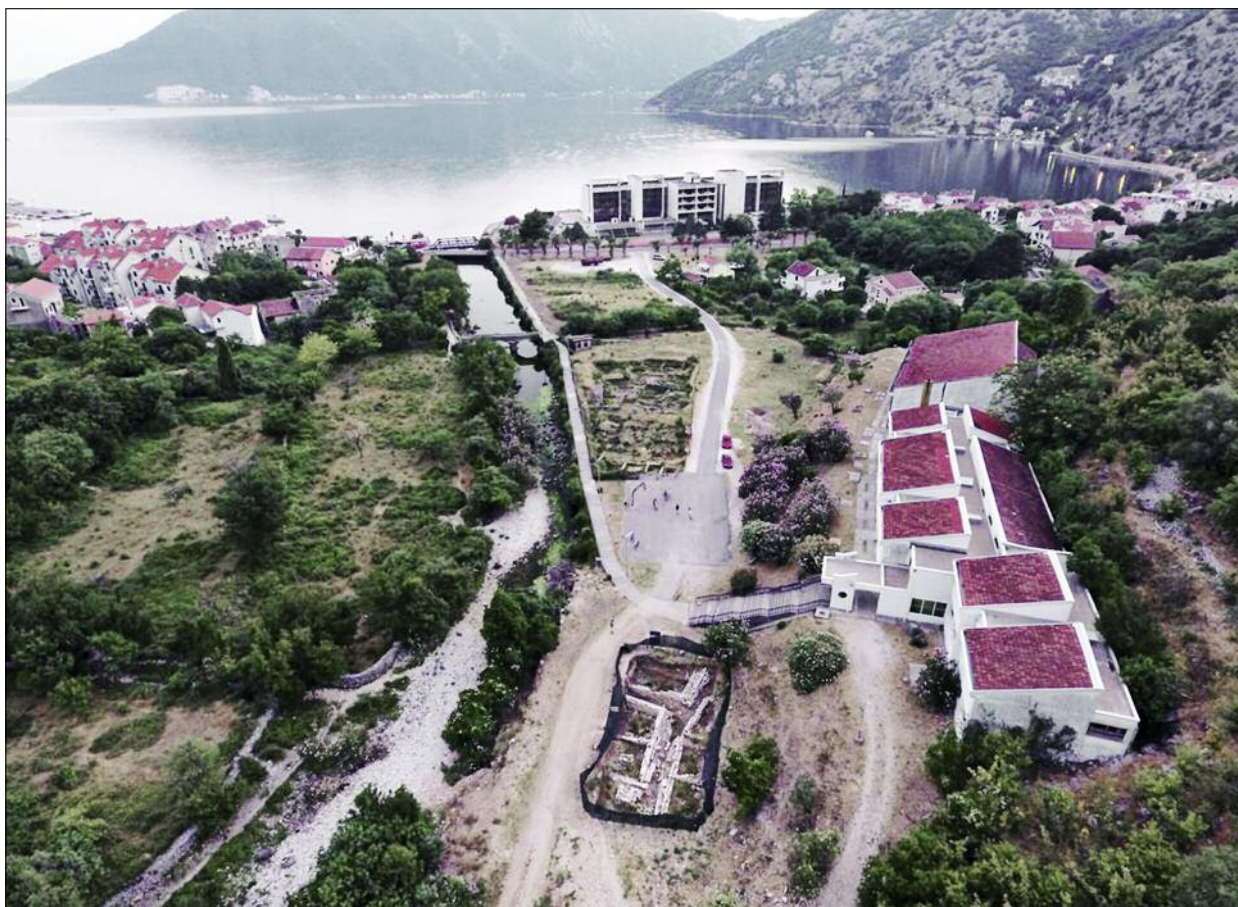

Fig. 2. Carine VIII, VII, and VI today (photo by M. Lemke).

Ryc. 2. Carine VIII, VII i VI dziś (fot. M. Lemke).

consisting of a rubble layer which probably stemmed from the time when a plateau was carved ca. 8 m above the trench on the Gradina hill to accommodate a local elementary school built in the late 20th century. The surface runs at a height of ca. 3.80 m above the sea level, whereas ground

water was expected at around 0.50 – 0.30 metre above the sea level.

The stratigraphy of the topmost layers very much resembled the situation in the 2015 trench, i.e. it consisted of a rubble layer followed by another one with many sherds

Fig. 3. Monumental wall with bossage ('palace') at Carine VIII (photo by M. Lemke).

Ryc. 3. Monumentalny mur z boniowaniem („pałac”) na Carine VIII (fot. M. Lemke).

Fig. 4. The 'palace' at Carine VIII (photo by D. Vujičić).
Ryc. 4. "Pałac" na Carine VIII (fot. D. Vujičić).

of broken pottery, particularly amphorae, underneath. These layers accumulated at some point in modern times. After reaching bedrock in the northern part of the trench and the depth of about 0.30 m a.s.l. in the southern part, when emerging ground water made a further descent impossible, the excavations of the 2016 campaign revealed very interesting architectural features first explored in 2015 and interpreted as a mansion-like edifice of the local Illyrian aristocracy (Fig. 3, 4). This particular wall was made of large stone blocks, however not in the common polygonal 'cyclopean' technique (FABER 1992) with stones well-fitted in shape, but not in size. Instead, stone blocks of a similar height were cut, so that they had a decorative bossage on the outer surface. The building was promptly given the working name 'palace', which awaits further verification in the campaigns

Fig. 5. Illyrian or Early Hellenistic street junction (photo by M. Lemke).

Ryc. 5. Illiryjska / wczesnohellenistyczna brukowana ulica (fot. M. Lemke).

Fig. 6. Leg of a small clay statue (photo by K. Narloch).
Ryc. 6. Noga posążka terakotowego (fot. K. Narloch).

Fig. 7. Arm of a small bronze statue (photo by K. Narloch).
Ryc. 7. Ręka figurki z brązu (fot. K. Narloch).

to come. On the outside of the building in question a pavement of large stone slabs and a cobbled street running along the E-W axis were discovered with a covered sewage canal running parallelly along its southern side. As the said street was further explored, it turned out that there was a junction, where another street (1.3 m wide) branched off towards the south (**Fig. 5**). On the opposite side of the street, rooms of another building were unearthed.

Unsurprisingly, a massive amount of pottery, especially amphorae and stoppers, was discovered, although

much of this material was out of context, as noted above. On the other hand, the number of high quality artefacts is unfortunately disproportional as compared to the abundance of the 2015 campaign. The more noteworthy include: a leg of a small clay statue (**Fig. 6**) and an arm of an equally small bronze figure (**Fig. 7**).

Apart from the fieldwork, a geophysical survey was also performed in 2016. Several tools, i.e. the magnetic method, the soil resistivity method, or a ground-penetrating radar, could be employed (PISZ, HEGYI, GERGELY,

Fig. 8. Carine VIII after the initial attempts at conservation (photo by M. Lemke).
Ryc. 8. Carine VIII po pierwszych próbach konserwacji (fot. M. Lemke)

PÁLL forthcoming). The surveyed areas were: Carine VI, VII, and VIII, the park in front of the main church, and the Gradina hilltop. The data from the latter revealed various linear anomalies possibly generated by remains of a larger rectangular building near the edge of a small fortress. Carine VIII was a tricky area due to distortions caused by an underground high voltage wire. Still, some other wall remains were visible to the east, certifying that there were more buildings in this direction, maybe of similar construction. Carine VII and VI were also investigated in a similar fashion. The most important information acquired in these areas was the general layout of the walls and streets.

After the conclusion of the 2016 campaign, the Montenegrin authorities came up with an initiative not to

fill in the trial trench, but rather to keep it open and additionally re-open the 2015 trench. The plan to conserve and restore this particular building has proven difficult. However, it was possible to take some photographs to give a better idea of the 2015 and 2016 trenches together (Fig. 8).

dr Martin Lemke

Antiquity of Southeastern Europe Research Center,

University of Warsaw

m.lemke@uw.edu.pl

Literature

DYCZEK P. ET AL.

- 2004 P. DYCZEK, V. KOVAČEVIĆ, P. LUTOVAC, J. MARTINOVIC, J. RECLAW, A. STAKOVIC, *Rhizon 2001–2003. Preliminary Report on the Excavations of the Center for Archaeological Research – Novae, Warsaw University*, “Archeologia” LV, 101–118.
- 2007 P. DYCZEK, V. KOVAČEVIĆ, M. LEMKE, P. LUTOVAC, J. RECLAW, *Rhizon 2004–2007. Preliminary Report on the Excavations of the Center for Research on the Antiquity of Southeastern Europe, University of Warsaw*, “Archeologia” LVIII, 121–139.
- 2014 P. DYCZEK, T. KOWAL, M. LEMKE, J. RECLAW, *Rhizon 2008–2012. Preliminary Report on the Excavations of the Center for Research on the Antiquity of Southeastern Europe, University of Warsaw*, “Archeologia” LXII–LXIII (2011–2012), 91–109.

FABER A.

- 1992 *Prilog topografiji prehistorijskog i antičkog naselja na tlu Risna*, “Glasnik Odjeljenja umjetnosti. Crnogorska akademija nauka i umjetnosti” 11, 26–39.

KOVAČEVIĆ V.

- 1997 *Istraživanja arheološkog lokaliteta “Carine” u Risnu*, “Glasnik Odjeljenja Umjetnosti Crnogorska Akademija Nauka i Umjetnosti” 16, 17–51.

KOWAL T.

- 2013 *Changes in a Landscape: A Case Study of Three Postcards from Risan*, “Novensia” 24, 41–60.

KOWAL T., LEMKE M.

- 2015 *Risan, Montenegro. Excavations in 2014*, “Światowit” XII (LIII)/A (2014), 213–222.

LEMKE M.

- 2014 *New Facts from Old Texts. Dusting off Written Sources on Antique and Medieval Risan*, “Novensia” 25, 53–83.
- 2017 *Zwei bronzene Acheloosmasken aus der hellenistischen Hafensiedlung Rhizon (Montenegro)*, *Archäologisches Korrespondenzblatt* 47/4, 489–500.

(forthcoming) A History of Research in Risan, (in:) *Rhizon/Risinum I*, Warsaw.

PISZ M., HEGYI A., GERGELLY PÁLL D.

(forthcoming) *Multimethod Non-Destructive Archaeological Survey of the Illyrian Capital cities at Shkodër (Albania) and Risan (Montenegro) in 2016*, “Novensia”.

UJES D., KOVAČEVIĆ V.

- 1992 *Novac “kralja” Balajosa sa iskopavanja u Risnu (1988)*, “Numizmatičar” 15, 9–24.

RISAN, CZARNOGÓRA. WYKOPALISKA W 2016 R.

W roku 2016 eksplorowano ponownie sondaż nieopodal miejscowej szkoły podstawowej, u stóp akropolu Risan, wzgórza zwanego Gradina. Zabudowa miejska odkryta wzdłuż rzeki po drugiej stronie szkoły w latach 2004–2012, choć przyniosła wspaniałe zabytki, jak słynny skarb z Risan, to jednak reprezentuje stosunkowo plebejską kwaterę miasta, z niewielkimi ulicami, magazynami pełnych amfor i skromnymi domostwami.

Oddalony o kilkadziesiąt metrów tegoroczny odcinek Carine VIII ukazał nam zdecydowanie bardziej monumentalną architekturę już podczas pierwszego sezonu

prac w 2015 r. Także podczas kampanii 2016 odkryliśmy w wykopie szereg solidnych murów, z których szczególnie jeden z bardzo dużych bloków kamiennych, uchwycony już w 2016 r., przesądził o interpretacji tego odcinka jako „pałac”.

Po zewnętrznej stronie dalej odsłoniliśmy brukowaną ulicę z wcześniejszego, hellenistycznego okresu miasta, wraz z murowanym kanałem, od której przy północno-zachodnim narożniku „pałacu” odchodzi boczna uliczka. Po drugiej stronie ulicy znajduje się ciąg pomieszczeń kolejnego budynku, który być może wraz z „pałacem” tworzył większy kompleks rezydencjonalny.